

Raad van de
Europese Unie

Brussel, 13 juni 2019
(OR. en)

10265/19

ENER 330
RELEX 615

NOTA

van: het secretariaat-generaal van de Raad

aan: Raad

nr. vorig doc.: 9855/1/19 REV 1

Betreft: Externe betrekkingen op energiegebied
- Presentatie door de Commissie
- Gedachtewisseling

Voor de delegaties gaat in bijlage dezes de nota van het voorzitterschap over de externe betrekkingen op energiegebied.

Het voorzitterschap is voornemens om tijdens de Energieraad van 25 juni een gedachtewisselingen een presentatie van de Europese Commissie over de recente **externe betrekkingen op energiegebied** te laten plaatsvinden, waarbij wordt ingegaan op een beperkt aantal cruciale dossiers.

Het voorzitterschap vindt het erg belangrijk om zich te blijven richten op de belangrijke partners van de Europese Unie, met name Afrika, de Verenigde Staten, China, en de regio rond het oostelijke deel van de Middellandse Zee. Daarnaast zijn een continue inzet in de Energiegemeenschap en een modernisering van het Energiegemeenschapsverdrag¹, evenals een evaluatie van de werking en modernisering van het Energiehandvestverdrag (hierna "ECT" genoemd)² van groot belang.

Het voorzitterschap wijst erop dat de Commissie de beleidsmaatregelen inzake de overgang naar schone energie heeft geïntegreerd in haar energiedialogen met derde landen en regionale of internationale organisaties, om een wereldwijde toepassing van de beginselen die ten grondslag liggen aan EU-beleid en -wetgeving te stimuleren en zodoende de overgang naar schone energie te bevorderen. Ook besprekingen aangaande het belang van langetermijnplanning en de ontwikkeling van strategieën om midden deze eeuw de broeikasuitstoot te reduceren en de doelstellingen voor de overgang naar schone energie te halen, hebben prioriteit. De Commissie heeft daarnaast systematisch gewezen op het toenemende gebruik van de euro in energietransacties met de belangrijkste internationale partners, waar dienstig (dit onderwerp zal tijdens de lunch besproken worden).

¹ De belangrijkste doelstellingen van de Energiegemeenschap zijn om een stabiel regelgevings - en marktkader en tot stand te brengen dat de verdragsluitende partijen in staat stelt investeringen aan te trekken, en te streven naar één regelgevingsruimte voor aardgas- en elektriciteitshandel tussen de EU en de verdragsluitende partijen van de Energiegemeenschap. Er wordt gewerkt aan een hervormingsproces ter actualisering van het *Energiegemeenschapsverdrag*. In 2016 en 2018 heeft de Raad drie onderhandelingsmandaten aangenomen betreffende amendementen van het ECT, en de EU behandelt de wijzigingen van het Energiegemeenschapsverdrag als één pakket. Andere uitdagingen voor de nabije toekomst zijn het aanscherpen van het beleid rond energie-efficiëntie, hernieuwbare energie en broeikasgasemissie door nieuwe doelstellingen voor 2030 en een beheerskader te bepalen.

² *Modernisering*: de in het ECT vermelde bepalingen inzake investeringsbescherming, die in de jaren 1990 zijn vastgesteld, moeten in overeenstemming worden gebracht met de nieuwe normen van de hervormde aanpak van de EU wat betreft investeringsbeleid. Het gemoderniseerde Energiehandvestverdrag moet investeringen in de energiesector aanwakkeren door een coherent en geactualiseerd, juridisch bindend kader tot stand te brengen dat rechtszekerheid biedt en een hoge mate van bescherming van investeringen waarborgt. De belangrijkste uitdaging bestaat erin om de ECT-bepalingen inzake investeringsbescherming in overeenstemming te brengen met moderne investeringsbeschermingsnormen en om de transitie naar een koolstofarm, steeds digitaler en consumentgerichter energiesysteem te vergemakkelijken. De Europese Commissie heeft in mei 2019 een voorstel voor een mandaat van de Raad ingediend om namens de EU en haar lidstaten met de onderhandelingen te beginnen.

Evaluatie: in 2019 wordt zowel een evaluatie van de functies en beleidsmaatregelen van het ECT als de tussentijdse evaluatie van de prestaties van de Secretaris-generaal uitgevoerd. De EU, Japan en Kazachstan werden aangesteld als evaluatiecoördinatoren.

Het voorzitterschap stelt voor te debatteren aan de hand van de volgende vragen:

- Hoe kan de EU haar instrumenten aanwenden opdat Europese energiebedrijven het potentieel van de Afrikaanse energiemarkten kunnen helpen ontsluiten, in het bijzonder voor hernieuwbare energie en aardgas?
- Hoe kunnen de EU en de lidstaten hun inspanningen het beste bundelen om de complementariteit te waarborgen tussen de EU-VS-Energieraad en de nieuwe vormen van betrokkenheid, zoals het Drie-zeeëninitiatief (3SI) en het Trans-Atlantisch Partnerschap voor energiesamenwerking (PTEC), en andere nieuwe initiatieven van de VS en de lidstaten van de EU?
- Hoe zou de EU het beste kunnen samenwerken met China op het gebied van connectiviteit, in de context van China's "Nieuwe Zijderoute"-initiatief en de EU-strategie voor connectiviteit tussen Europa en Azië?
- Hoe kunnen de EU en haar lidstaten, wat betreft de regio rond de oostelijke Middellandse Zee, de bestaande energiedialogen, kanalen en instrumenten zoals energiediplomatie aanwenden ter bevordering van risicobeperking in de regio?

Achtergrondinformatie

Afrika

In de mededeling over de Afrikaans-Europese alliantie voor duurzame investeringen en banen van september 2018 is voorgesteld om de economische en handelsbetrekkingen van de EU met Afrika aan te halen door investeringen te stimuleren en de particuliere sector een grotere rol te geven.

Energie is een prioritaire sector. De EU ondersteunt, door middel van ontwikkelingshulp, de elektrificatie op het continent met infrastructuur en regelgevende hervormingen. Via het plan voor externe investeringen ondersteunt de EU tevens particuliere investering en ontwikkelt zij het juiste bedrijfskader. De Commissie heeft in de context van de nieuwe Afrikaans-Europese alliantie in november 2018 een platform op hoog niveau voor duurzame energie-investeringen in het leven geroepen. Het platform brengt belanghebbenden uit de publieke en de private sector, internationale financiële instellingen, de academische wereld en denktanks van beide continenten bijeen, en moet uiterlijk eind 2019 aanbevelingen verstrekken over het aantrekken van investeringen in duurzame energie in Afrika.

Verenigde Staten

De Verenigde Staten blijven een belangrijke bondgenoot, en energiesamenwerking, met name in het kader van de EU-VS-Energieraad, is een van de meest vruchtbare samenwerkingsgebieden binnen de trans-Atlantische betrekkingen. Er bestaan veel gebieden die van groot wederzijds belang zijn wat betreft energiezekerheid, energietechnologieën, digitalisering en cyberveiligheid. De uitbreiding van de trans-Atlantische handel in vloeibaar aardgas (LNG) biedt de EU extra mogelijkheden om haar energiezekerheid via diversificatie van leveranciers te verbeteren.

De Commissie heeft samen met Amerikaanse ministeries van Economische Zaken en van Energie op 2 mei een erg succesvol, gezamenlijk EU-VS business-to-business-evenement op hoog niveau georganiseerd in Brussel, waar meer dan 200 regeringsvertegenwoordigers ter weerszijden van de Atlantische Oceaan, en 250 handelsvertegenwoordigers van de trans-Atlantische LNG-sector elkaar ontmoetten. De EU en de VS werken daarnaast ook nauw samen op het gebied van energiezekerheidsvraagstukken, in het bijzonder wat betreft het afwerken van de zuidelijke gascorridor om gas van Azerbeidzjan naar Italië te transporteren, en wat betreft energiezekerheid in Oekraïne. Naast de werkzaamheden in de EU-VS-Energieraad, werken de VS eveneens samen met een aantal EU-lidstaten rond initiatieven zoals 3SI en PTEC (in september 2018 door de Amerikaanse minister van Energie aangekondigd tijdens de derde 3SI-top in Boekarest). De projecten die onder het 3SI worden ontwikkeld, met inbegrip van de projecten binnen het PTEC, bezitten het potentieel om de Europese energiezekerheid substantieel te verbeteren via verhoogde regionale connectiviteit en diversificatie van bronnen. Het is eveneens van belang dat de EU en de VS de trans-Atlantische eenheid bewaren op het gebied van sancties. De Commissie ontwikkelt eveneens trilaterale samenwerking met de VS en Japan, een gelijkgezinde partner, in het bijzonder voor LNG en waterstof.

China

China is een strategische partner voor de EU in de overgang naar schone energie. De jaarlijkse energiedialoog tussen de EU en China stuurt de energiesamenwerking aan en het onlangs gelanceerde EU-China energiesamenwerkingsplatform zorgt voor de volledige uitvoering van de dialoog. China stoot de meeste CO₂ uit ter wereld maar is tegelijk het land dat het meest investeert in hernieuwbare energie en er de grootste producent van is. De EU is ingenomen met de rol die China vervult als een van de voornaamste drijvende krachten achter de Klimaatovereenkomst van Parijs. China ondersteunt en bouwt echter in vele landen steenkoolcentrales (in het bijzonder in het kader van het "Nieuwe Zijderoute"-initiatief), onder meer in de nabijheid van de EU (Westelijke Balkan en Afrika), zonder daarbij rekening te houden met de duurzaamheid van zijn investeringen. Bij het EU-beleid als weergegeven in de mededeling "EU-China – Een strategische visie" van 12 maart 2019 en dat door de Europese Raad werd bekrachtigd, wordt een meer realistische, assertieve en veelzijdige aanpak gevolgd. Hoewel China een "samenwerkingspartner" blijft voor de overgang naar schone energie, is het land ook een "onderhandelingspartner" met wie de EU naar een belangenevenwicht moet zoeken, een "economische concurrent" bij het nastreven van technologisch leiderschap, en een "systeemrivaal" die andere bestuursmodellen promoot. Na de positieve gesprekken tijdens de achtste jaarlijkse energiedialoog tussen de EU en China in april van dit jaar in Brussel en de lancering van het EU-China energiesamenwerkingsplatform (medio mei), dat drie jaar zal lopen, moet de EU de samenwerking met China op energiegebied voortzetten, met bijzondere aandacht voor wederzijdse markttoegang, en van het platform gebruikmaken om win-winsamenwerking mogelijk te maken.

Gas in de regio rond de oostelijke Middellandse Zee

De ontwikkeling van gasrotondes in het Middellandse Zeegebied is een belangrijk onderdeel van het diversificatiebeleid van de energie-unie. Gezien de recente en de toekomstige grote gasvondsten (Egypte, Israël, Cyprus en wellicht Libanon), en aangezien een fors aandeel van deze gasvoorraden zal worden uitgevoerd, is de regio rond de oostelijke Middellandse Zee een belangrijke, veilige en betrouwbare bevoorradingsbron geworden voor de nabije toekomst. De EU is groot voorstander van de ontwikkeling van de regio als gasrotonde. De Commissie heeft toegezegd een faciliterende rol te spelen bij de ontwikkeling van gas in de regio rond de oostelijke Middellandse Zee, in de vorm van politieke steun, diplomatie, financiering van studies zoals voor de EastMed-gaspijpleiding, financiering via internationale financieringsinstellingen als de tijd rijp is en hulp bij het tot stand brengen van een gunstig investeringsklimaat in de regio. Ook heeft de Commissie landen geholpen bij het opstellen van de intergouvernementele overeenkomst (IGA) tussen Cyprus en Egypte voor een pijpleidinginterconnectie tussen de twee landen, en van de IGA voor de EastMed-gaspijpleiding.
